

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

UMĚNÍ V DESIGNU

Mariana Orlová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Design
Studijní obor Design
Specializace Design nábytku a interiéru

Bakalářská práce

UMĚNÍ V DESIGNU

Mariana Orlová

Vedoucí práce: Mgr. art. Jana Potiron, ArtD.

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát. Veškeré použité zdroje jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. art. Janě Potiron, ArtD. za odborné vedení během tvorby této práce, přínosné konzultace, a také za vřelý přístup během celého studia. Také děkuji MgA. Štěpánu Rousovi, Ph.D. za vedení několika prací během studia. Také bych chtěla poděkovat všem, kdo se nějakým způsobem podíleli na procesu výroby této bakalářské práce.

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
3. TÉMA A DŮVOD VOLBY	8
4. REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU	9
4.1. Kubismus	9
4.2. Český kubismus (předchůdce rondokubismu)	9
4.3. Rondokubismus	13
5. PROCES TVORBY	16
5.1. Vývoj, první návrhy	16
5.2. Finální návrh	18
5.3. Charakteristika využitých materiálů	21
5.4. VÝROBA	24
5.4.1 Kovové válce a křížení	24
5.4.2 Dřevěné půlkruhy	25
5.5. Technické výkresy	28
6. PRODUKTOVÉ FOTOGRAFIE	34
7. ZÁVĚR	37
7.1. Přínos práce pro daný obor	37
8. Silné a slabé stránky	37
8.1. Silné stránky	37
8.2. Slabé stránky	37
9. RESUMÉ	38
10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
11. SEZNAM PŘÍLOH	40

1. ÚVOD

Cílem práce bylo vytvořit produkt či nábytek, který parafrázuje určitý umělecký směr. Původním záměrem bylo vydat se směrem ke kubismu a navrhnout výrobek využívající lehké materiály oproti těžkému masivnímu dřevu, které kubističtí umělci využívali. Ale namísto ostrých hran jsme se vydali cestou zaoblených tvarů a výsledným produktem se stala kolekce váz RON odkazující na rondokubismus a částečně také na kubismus. V dalších kapitolách bych ráda představila pár prací z mého studia, přiblížila historický kontext kubismu a rondokubismu a dále vývoj mého finálního výrobku.

2. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mé studium se zaměřením na design interiéru a nábytku začalo roku 2015 na Střední odborné škole obchodu, užitého umění a designu v Plzni. Tato škola mě provedla základy grafického designu, fotografování, základy kresby, naukou o materiálech, dějinami umění, ale také dalšími praktickými předměty, kde jsem mohla navrhnout a následně vyrobit nábytek či produkt nebo si zkusit navrhnout některé interiéry ve 3D programech.

Při následném výběru vysoké školy jsem měla jasno a podala jsem přihlášku právě na „Sutnarku“. Mojí první klauzurní prací zde bylo *pádlo*. U něj jsem se zaměřila na vytvoření skladného pádla. List pádla je vyroben z březového multiplexu, který dobře odolává dobře vodě, madlo je z bukového dřeva a společně jsou propojeny gumou. Prostřední část je z plastových trubek, do kterých se dřevěné části následně zasouvají a díky pružnosti gumy drží pospolu. Ten samý semestr nám bylo zadáno navrhnout a vyrobit *salátovky*. Naběrací části jsou ručně vydlabávané z bukového dřeva a tyčky jsou z pískovaného hliníku, na kterém díky pískování nejsou tak viditelné stopy po škrábancích. Díky své rozebíratelnosti jsou snadno skladovatelné a je možné lehce měnit druh a velikost naběračky.

Obr. 1-3, klauzurní práce na téma Pádlo, 2020 (archiv autora)

Obr. 4-6, semestrální práce na téma *Salátovky*, 2020 (archiv autora)

Další prací, kterou bych zde ráda vyzdvihla byla lampa na téma *Tajemství*. Můj návrh spočívá v tom, že jde o válec rozdělený na dvě poloviny a po otočení jedné z nich se objeví světlo a v druhé polovině najdeme prostor pro menší věci. Pokud je lampa natočena světlem do prostoru, tajemství zůstává očím nepřístupné, ale zároveň ji uživatel může schválně natočit tak, aby mohly být skryté věci viděny.

Obr. 7-10, klauzurní práce na téma *Tajemství – lampa*, 2021 (archiv autora)

Mou poslední klauzurní prací byla kolekce váz *Král, Čert, Kašpar* na téma *Současná tradice*. V této práci jsem hledala něco typicky českého a narazila jsem na loutkářství, které je zapsáno na seznamu UNESCO. Finálním výstupem byly vázy s atributy nejčastěji se objevovaných postav v divadelních představeních. Pro krále je typická koruna, pro čerta rohy a kašpar má pestrobarevný límec, jehož barvy představují jeho dvojí povahu.

Obr. 11-13, Král, Čert a Kašpar na téma Současná tradice, 2022 (archiv autora)

3. TÉMA A DŮVOD VOLBY

Na začátku procesu jsme si mohli vybrat z několika různých témat, které jsem zúžila na tři favority: umění v designu, intervence do exteriéru a dětská židlička. Nakonec jsem zvolila umění v designu, nejspíše kvůli otřepanému důvodu, ale k umění mám již nějakou dobu vybudovaný vztah. Zároveň jsem se ve své tvorbě doposud nesnažila parafrázovat určitý styl, a to bylo výzvou. Také si myslím, že je krásné vrátit se k nějaké tradici, ať už jde o lidové umění či umělecký směr jako takový, a spousta současných designérů a umělců tímto způsobem pracuje.

Během prvního sepsání tématu jsem se nechtěla upínat na konkrétní umělecký sloh, abych měla později možnost širšího pojetí při začátku navrhování. Proto jsem okruh zúžila pouze na směry 1. poloviny 20. století, ze kterých jsem následovně vybírala. V tomto rozmanitém období najdeme secesi z přelomu 19. a 20. století, futurismus, kubismus, expresionismus, dadaismus a také surrealismus.

Finálnímu výběru rondokubismu, předcházela podle mne až čirá náhoda, kdy jsme přišli na to, že by moje klauzurní práce ze zimního semestru 2022, mohla být rozvinuta do podoby rondokubismu. Jedná se o vázu Kašpara, který má vytvořený límec z půlkruhů, a jelikož rondokubismus občas pracuje s půlkruhy nalepenými na základních tvarech, zrodila se tu tedy myšlenka mé bakalářské práce.

4. REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU

První polovina 20. století je, co se týče výběru z uměleckých směrů velmi rozmanitá. Původně jsem v mé práci chtěla parafrázovat kubismus, ke kterému jsem navštívila expozici s názvem *Český kubismus*. Lze ji navštívit v Praze v Domě U Černé Matky Boží od Josefa Gočára. Nakonec jsem během druhé konzultace od tohoto stylu ustoupila a navázala jsem na jeho nástupce a tím je rondokubismus. Proto v následujících kapitolách přiblížím vznik kubismu ve Francii a následovně kubismus a rondokubismus v Čechách.

4.1. Kubismus

Kubismus vznikl jako malířský a záhy i sochařský směr ve Francii v Paříži, který nezobrazuje předmět jen z jednoho úhlu, ale z mnoha úhlů naráz. Umělci v tomto období rozkládali zobrazovaný předmět až na nejjednodušší geometrické tvary, které poté skládali zpět do obrazu, a proto zobrazené předměty působí deformovaně a mohou se objevovat z několika pohledů zároveň. Mezi hlavní představitele patří osobnosti jako Pablo Picasso, Georges Braque a další.¹

Na rozdíl od ostatních zemí, v Čechách kubismus pronikl i do architektury a užitého umění (cca 1909-1925) a toto období je běžně označováno jako český kubismus. Za významnou osobnost, která pomohla přivést kubismus do Čech, můžeme považovat Vincence Kramáře (1877-1960), historika umění, který během svých častých cest do Paříže vytvořil sbírky kubistických prací nejen Picassa, ale i dalších. V propagování kubismu spatřoval hlavní cíl svého umělecko-historického snažení a podporoval české umělce v jejich pokusech reagovat na kubismus.²

4.2. Český kubismus (předchůdce rondokubismu)

V zemích jako Německo, Skandinávie, Itálie a Španělsko existovaly jen mizivé reakce na kubismus, naopak cílem českých kubistů bylo vytvořit z Prahy třetí evropské umělecké centrum, které by bylo rovno Paříži a Berlínu. Praha byla také důležitým kulturním centrem starého Rakousko-uherského císařství. V Čechách tedy kubismus pronikl jak do malířství a sochařství, tak do architektury a užitého umění. Mezi známá jména českých kubistických

¹ HODGEOVÁ, S. *Stručný příběh umění*, Grada Publishing, a.s., 2017, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-271-0685-1, str. 35

² *Český kubismus 1901-1923*, i3 CZ & Modernista, 2006, [par. 12.04.2022] ISBN: 80-239-6658-8

umělců patří např.: Josef Gočár, Pavel Janák, Josef Rosipal, Vlastislav Hofman, Rudolf Stockar a další. Důležitým mezníkem byla Janákova teorie šikmé plochy, kdy do základního systému dvou plošné protiváhy (horizontální a vertikální) Janák přidává třetí plochu a to šikmou. Typickými znaky českého kubismus jsou tedy ostré hrany, prolamování pod různými úhly, průniky ploch a krystalické struktury.^{3,4,5,6,7}

„[...] nevidíme materiálu, vidíme ve všem jen hmotu. Ve světě tvarů – možno říci zatím – jde vůbec o myšlenky plastické a je lhostejno, v jakém materiálu. Je vítána spíše jednobarevnost a barevná prostota a materiálům těchto vlastností je dána přednost, neboť plastické vztahy v nich čistěji vzájemně působí [...]“ - P. Janák, O nábytku a jiném, Umělecký měsíčník II, 1912-1913, str. 28⁸

Výrobu českého kubistického nábytku podpořilo založení Pražských uměleckých dílen (PUD) roku 1912, kdy za jejich založením stáli Pavel Janák s Josefem Gočárem a Josefem Chocholem. PUD založili z důvodu, že jejich náročné návrhy nebylo možné realizovat v Artělu, který se naopak zaměřoval na výrobu keramiky, skla a drobnějších předmětů. Věnovali se zde především bytovému zařízení a dílny byly rozděleny na část truhlářskou, čalounickou a na kovodílnu, kde byla vyráběna především svítidla. V PUD se zaměřovali na nábytek spíše pro „vyšší vrstvy“ a jednalo se především o konkrétní zakázky pro určitého zákazníka.⁹

Obr. 14-15, Josef Gočár – Čtyřramenný lustr ze souboru pro Otto Bolešku, 1913, provedení Pražské umělecké dílny, leštěná mosaz, broušené sklo, v. 105 cm, prům. 77 cm (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

³ Josef Rosipal (1885-1914) – český architekt a designér. Člen družstva Artěl, pro které navrhoval skleněné soubory a nábytek. Některá díla jsou dnes k vidění ve sbírkách Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

⁴ Rudolf Stockar (1886-1957) – návrhář kubistických předmětů z kovů, šperků a dalších drobností. Od roku 1910 ředitelem Artělu. Jeho práce prošly fázemi geometrické secese, kubismu, rondokubismu a art deca.

⁵ MATTAS HORÁČKOVÁ, J. *Život podle pravítka*, 2016. [par. 12.04.2022] Dostupné z:

<https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/zivot-podle-pravitka>

⁶ KONBLOCH, I., VONDRÁČEK, R. *Design v českých zemích 1900-2000*, instituce moderního designu, vyd. Academia, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2016, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-157-6, str. 110

⁷ *Český kubismus 1901-1923*, i3 CZ & Modernista, 2006, [par. 12.04.2022] ISBN: 80-239-6658-8

⁸ *Český kubismus 1901-1923*, i3 CZ & Modernista, 2006, [cit. 12.04.2022] ISBN: 80-239-6658-8, str. 266

⁹ KONBLOCH, I., VONDRÁČEK, R. *Design v českých zemích 1900-2000*, instituce moderního designu, vyd. Academia, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2016, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-157-6, str. 113-115

Hlavním materiálem pro výrobu bylo dřevo, kdy se nejčastěji objevuje dub, který je dále dýhován nebo namořen. Ojediněle lze nalézt jiné materiály, např. ořech, jasan, mahagon. Jako jeden z problémů kubismu můžeme vidět to, že nábytek je vyráběn z masivního dřeva a pokud se jedná o mohutnější nábytek jako jsou příborníky, knihovny apod. může být nábytek až nepřenositelný. Dalším problémem je spojování šikmo k sobě dosedajících dílů, které není vždy dostatečně pevné a trvanlivé, a proto se konstrukce s ostře prolomenými stěnami často rozpadla a musela být zpětně rekonstruována, pokud to bylo možné. Formy nábytku se nejčastěji vyvíjely v úzké souvislosti s architekturou a většina předních architektů první čtvrtiny dvacátého století navrhovala také kubistický nábytek.¹⁰

Obr. 17, Vlastislav Hofman, hřbitovní lampička, 1913-1914, kov, sklo, 38x17x17 cm¹¹

Obr. 18, Vlastislav Hofman, židle ze souboru nábytku pro sochaře Josefa Mařatku, 1911-1912, černě mořený dub, potaženo kůží, mosazné cvočky, v. 91, š. 43, hl. 46 cm¹²

V drobných předmětech, které byly vyhotoveny ze skla, nemusíme vidět kubistickou formu ve tvaru objektů, ale je možné je vidět spíše v jejich dekoru. To můžeme spatřit v tvorbě Josefa

¹⁰ *Český kubismus 1901-1923*, i3 CZ & Modernista, 2006, [par. 12.04.2022] ISBN: 80-239-6658-8

¹¹ *Vlastislav HOFMAN (1884-1964) Pocta invenci*, Galerie výtvarného umění v Ostravě, 2017, [cit. 12.04.2022], ISBN: 978-80-87405-42-0, str. 16

¹² *Vlastislav HOFMAN (1884-1964) Pocta invenci*, Galerie výtvarného umění v Ostravě, 2017, [cit. 12.04.2022], ISBN: 978-80-87405-42-0, str. 18

Rosipala, který se snažil aplikovat principy kubismu do návrhů pro vázy, nápojové soupravy a další předměty, a ve kterých uplatňoval broušený dekor prostých zářezů nebo trojúhelníků ve skle vrstveném červeným měďnatým rubínem či v kobaltově modré sklovině. Z kovu se vyráběly převážně menší věci jako nábytkové kování, klíční štítky, dózy či urny z mosazného tepaného plechu.¹³

Obr. 19, Josef Rosipal – Souprava na likér, kolem 1913, sklárna Arnošt Pryl, Růženín u Chocerad, čiré sklo vrstvené modrým sklem, broušen, (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

Obr. 20, Josef Rosipal – Poháry na šampaňské, 1914, sklárna Arnošt Pryl, Růženín u Chocerad, čiré sklo vrstvené rubínovým sklem, broušené, (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

¹³ FRONEK, J. (ed.) *Artěl: umění pro všední den 1908-1935*, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Arbor Vitae, 2009, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-081-4

4.3. Rondokubismus

Těsně před koncem první světové války vznikla 28. října 1918 samostatná Československá republika, která hledala svůj národní styl. Ve společnosti panovala euforie ze skončených válečných útrap a z nově nabyté svobody v demokratickém státě a výsledkem byla transformace kubismu do tzv. rondokubismu, který se prolínal s evropským stylem art deco. Rondokubismus iniciovali hlavní představitelé předválečného kubismu, kteří opustili od krystalických forem a tuto adaptaci obohatili o oblouky a kruhy. Finální rondokubistické formy vznikaly odebráním či přidáváním hmoty. Avšak již v době trvání tohoto stylu se objevovaly stále sílící negativní názory.¹⁴

Rondokubismus se projevil především v architektuře a nábytkářské produkci. Kubisti, kteří se zprvu věnovali architektuře a následně výrobě nábytku či drobných předmětů, často přešli ke tvorbě ve směru rondokubismu taktéž v architektuře a nábytkářské produkci. Proto jméno Pavla Janáka, Josefa Gočára spojujeme nejen s kubismem, ale i s rondokubismem. Především Janák společně s Gočárem byli po roce 1920 hlavními protagonisty rondokubismu, avšak Pavel Janák od něj v roce 1925 přešel k jiným směrům.

Obr. 21, Pavel Janák – servírovací stůl, 1919, jasan

Obr. 22, Josef Gočár – křeslo, 1922 ořechová dýha

Jako měl kubismus sdružení Artěl či Pražské umělecké dílny, pro rondokubismus byl důležitý Svaz československého díla, kdy byl mj. Josef Gočár zvolen jeho předsedou. Všechna tato

¹⁴ KARASOVÁ, D. *Geneze designu nábytku*, vyd. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Arbor vitae, 2012, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-103-3, str. 96

sdužení měla obdobný cíl a tím bylo úsilí o zvýšení výtvarné i řemeslné tvorby českého užitého umění.¹⁵

Obr. 23, Josef Gočár - 1922-24, tmavý mořený dub, světlý javor, kůže

Co se týče materiálů používaných v nábytkářské tvorbě, nic zásadního se nezměnilo. Dále se nejvíce používalo dubové dřevo, taktéž často mořené či dýhované jako v kubismu. Dalšími využívanými dřevinami byl jasan či ořech (nejčastěji dýhy). Odborné školy na zpracování dřeva v Chrudimi, Praze nebo Valašském Meziříčí se v první polovině dvacátých let zabíraly pouze výrobou rondokubistického nábytku.¹⁶

Jednou z významných staveb tohoto stylu je palác Adria (1922-1922) v Praze na Jungmannově náměstí, jehož autoři jsou Pavel Janák a Josef Záš. Pozoruhodná je dekorativní struktura fasády, na které můžeme vidět obloučkové a trojúhelníkové římsy nad obdélnými okny, kruhové terče a další, které odkazují na rondokubismus.¹⁷

¹⁵ Svaz československého díla byl založen 1914 Janem Kotěrou nejprve jako Svaz českého díla. Po válce znovu obnoven jako Svaz československého díla (SČSD).

¹⁶ KONBLOCH, I., VONDRÁČEK, R. *Design v českých zemích 1900-2000*, instituce moderního designu, vyd. Academia, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2016, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-157-6, str. 185

¹⁷ KONBLOCH, I., VONDRÁČEK, R. *Design v českých zemích 1900-2000*, instituce moderního designu, vyd. Academia, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2016, [par. 12.04.2022] ISBN: 978-80-7101-157-6, str. 184

Obr. 24-25, Pavel Janák, Josef Zášek, palác Adria (1922-1924), archiv autora

Dalšími tvůrci byli František Kysela, František Novák, Josef Místecký a další.^{18,19,20}

V dnešní době nenajdeme mnoho snah parafrázovat zrovna rondokubismus, avšak co se týče českého kubismu, několik odkazů v tvorbě současných umělců nalezneme. V oblasti keramiky se inspiroje kubistickým tvaroslovím např. Jiří Lomecký, Pavlína Lubomířská či Jitka Růžičková pracující s porcelánem. Také Vladimír Žák navazuje na tradici českého kubismu, kdy toto tvarosloví aplikuje ve své diplomové práci: křeslo a pohovka Kubikula pro Spojené uměleckoprůmyslové závody.^{21,22,23,24}

¹⁸ František Kysela byl jedním ze zakládajících členů Artělu. Spolupracoval s kubisty (navrhoval textilní potahy kubistického nábytku, výmalby a tapety kubistických a rondokubistických interiérů).

¹⁹ František Novák byl návrhář nábytku ve stylu art deca a rondokubismu.

²⁰ Josef Místecký (1891-1957) od roku 1908 studoval na zmíněné valašskomeziříčské Odborné škole pro zpracování dřeva.

²¹ Odkaz na tvorbu J. Lomeckého: <https://www.kubistashop.cz/cz/misy-lomecky-gray-f.html>

²² Odkaz na tvorbu P. Lubomířské: <https://www.kubistashop.cz/cz/doza-kriz.html>

²³ Odkaz na tvorbu J. Růžičkové: <https://www.modernista.cz/produkty/jitka-kolbe-ruzickova/>

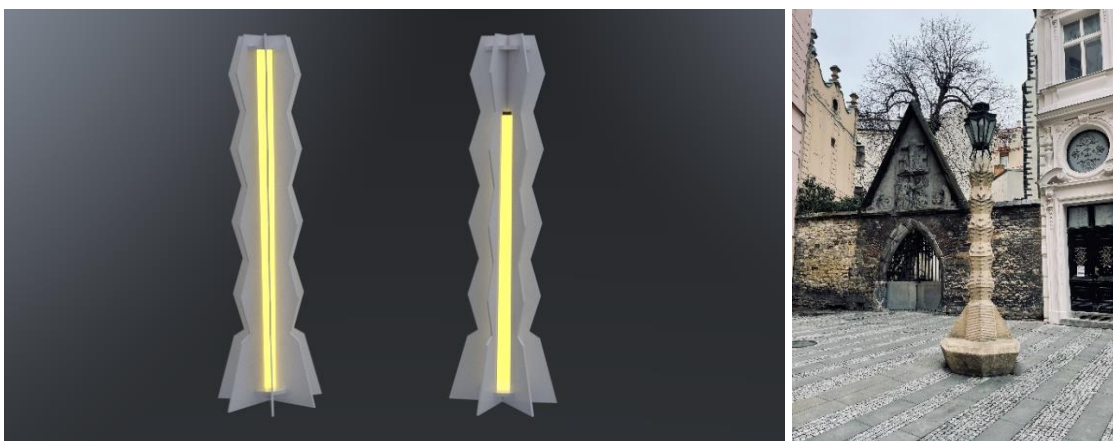
²⁴ KLUSOVÁ, K. *Kubistická reflexe (keramický nápojový soubor)*, Olomouc, 2010. [par. 12.04.2022] Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy. Vedoucí práce Mrg. Jana Bébarová

5. PROCES TVORBY

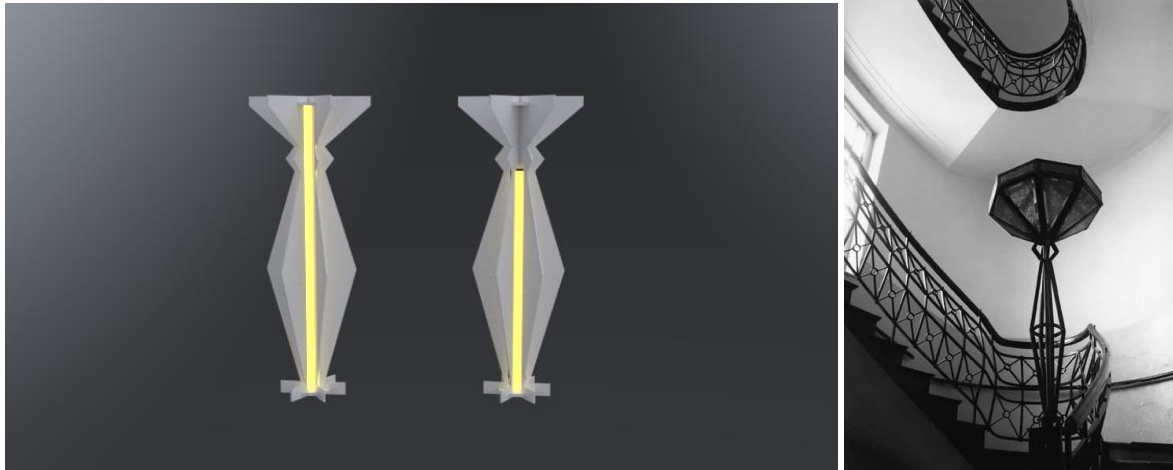
Jak jsem již v předchozích kapitolách zmiňovala, mým úplně prvním úkonem bylo zvolení uměleckého směru z 1. poloviny 20. století, který bych chtěla ve své tvorbě parafrázovat. Zvolila jsem si jako první kubismus, ke kterému jsem si následně udělala již představenou rešerši, co se týče historického kontextu a toho, jak především čeští kubisté tvořili nábytek. Za cíl jsem si určila navržení nábytku či produktu, který by byl opakem těžkého kubistického nábytku a vyroben by byl z lehkých materiálů jako jsou např. korek, polyuretanová pěna či lehké kovy. Od tohoto pojetí jsem po druhé konzultaci upustila díky mojí vedoucí práce, která mne navedla trochu jiným směrem. V dalších kapitolách popisuji cestu k finálnímu návrhu bakalářské práce.

5.1. Vývoj, první návrhy

Mezi mé první myšlenky patřila např. stolní lampa odkazující na kubismus, kdy jsem si vybrala tvorbu Emila Králíčka, kterou bych mohla parafrázovat ve svém díle. Emil Králíček (1877-1930) je autorem kubistické lucerny na Jungmannově náměstí v Praze z roku 1912 a tvarosloví této lucerny jsem zrcadlila v podobě stolní lampy, která by mohla být vyrobena např. z plexiskla na CNC stroji či z kovu na 3D tiskárně. Druhá lampa odkazuje taktéž na jeho tvorbu, avšak místo, kde se originální lampa nachází nebylo nalezeno. Jednotlivé části by držely pomocí zaklesnutí do sebe. Na obrázcích jsou k vidění vizualizace a zkušební model z lepenky, jelikož práce nebyla dále rozvíjena.²⁵

²⁵ LUKESŠ, Z. *Architekt Emil Králíček*, 2005. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/architekt-emil-kralicek>

Obr. 26, návrh stolní lampy parafrázující kubistickou lucernu od Emila Králíčka (archiv autora)

Obr. 27, Emil Králíček – kubistická lucerna na Jungmannově náměstí v Praze, 1912 (archiv autora)

Obr. 28, návrh stolní lampy parafrázující tvorbu Emila Králíčka (archiv autora)

Obr. 29, fotografie tvorby Emila Králíčka, místo neznámé

Jedním z dalších návrhů byl stůl v krystalické formě odkazující na kubismus. Původní myšlenkou bylo použití lehkých materiálů namísto masivních dřevin, které by stůl dělaly zbytečně těžký. Jednalo se o několik variant, kdy by celý stůl mohl být z lehkého kovu či korku, i když korek v období kubismu nebyl využíván. Byla zde i varianta stolku rozděleného na dvě poloviny, kdy jedna by byla z masivního dřeva a druhá byla jejím opakem z lehkého materiálu a po rozdělení by poloviny mohly fungovat samostatně. I přes fakt, že krystalické tvary byly využívány v období kubismu, je zde problém v tom, že se dají lehce zaměnit s origami, tudíž by nemuselo být na první pohled zcela jasné, že jde o parafrázi krystalické formy.

5.2. Finální návrh

Během konzultací jsme se dostali k tomu, že bych moji klauzurní práci ze zimního semestru 2022 mohla rozvinout do podoby váz inspirovaných rondokubismem. Mým inspiračním zdrojem se stala váza *Kašpara* z kolekce *Král, Čert a Kašpar* (viz. kapitola 2). V průběhu další fáze navrhování vznikala finální podoba několika váz. Další inspiraci přinesl rondokubistický příborník, na němž jsou půlkruhy dokola nalepené na základní konstrukci.

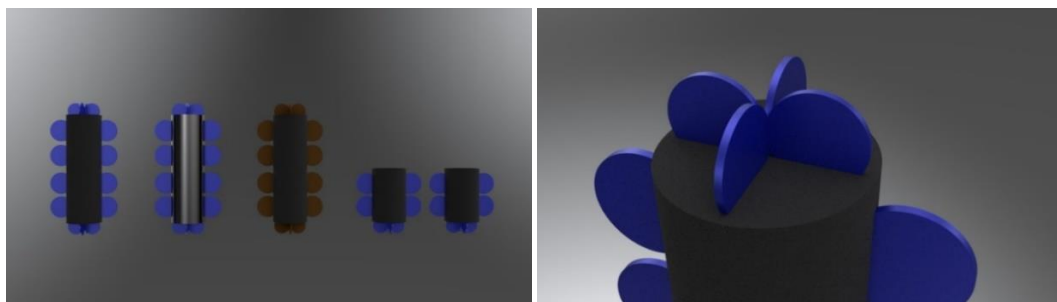

Obr. 30, *Kašpar*, klauzura zimní semestr 2022 (archiv autora)

Obr. 31, rondokubistický příborník

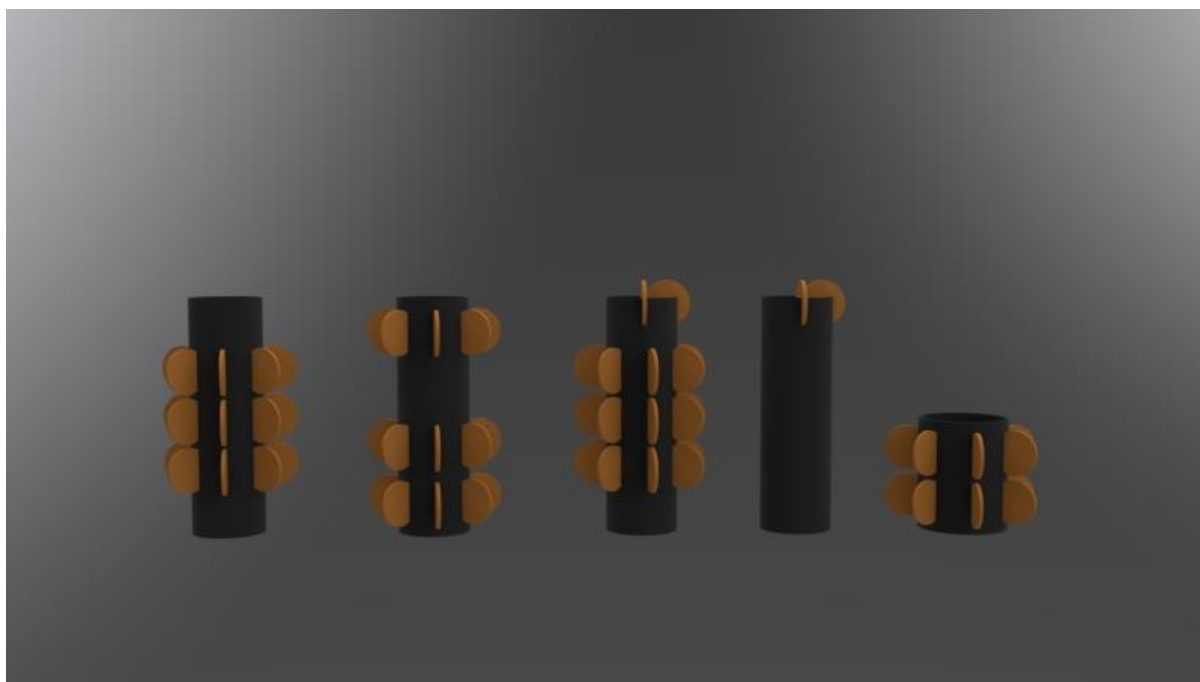
Rozhodla jsem se tedy spojit svoji autorskou tvorbu a umělecký směr rondokubismus. Tvarosloví půlkruhů jsem převzala od již zmíněného límce *Kašpara* a rozmyšlela jsem se z jakého materiálu je vyrobit. Zda-li je vyrobit čistě z kovu, plexiskla, či korku. Finální podobou jsou půlkruhy z různých dřevin, které jsou na magnetky, díky kterým je lze různě přesouvat, manipulovat s nimi.

Během navrhování vzniklo několik různých verzí váz, kdy například měly být půlkruhy i ze spodní části váz, které by však nemohly být na magnety, ale musely by být přidělané na pevně, aby nedošlo k případnému pohybu. Váza měla být rozdělena na dvě poloviny, které by fungovaly samostatně a po spojení by se jednalo o dekorativní prvek do interiéru. (viz. obr.)

Obr.32-33, vizualizace jednoho z návrhů rondokubistických váz (archiv autora)

V dalším návrhu rozvádím myšlenku váz, kdy by se na tělo váz přidávaly půlkruhy a na hořejší část by se zasunuly kruhy s výřezem, díky kterému by držely a tvořily tak rozdělovač květin (viz. obr.).

Obr.34, vizualizace návrhu (archiv autora)

V poslední verzi, kterou jsem rozvíjela najdeme válce spojené křížením. Křížení funguje tedy jako spojnice a dekorace, ale po rozdělení a vsazení do válce se využívá jako rozdělovač či podpora pro květiny, aby lépe držely. Zbylou vázu bez křížení, která je menších rozměrů lze využít pro kaktusy či jiné menší rostliny. Půlkruhy mají funkci čistě dekorativní. Finálním výstupem je tedy kolekce váz RON.

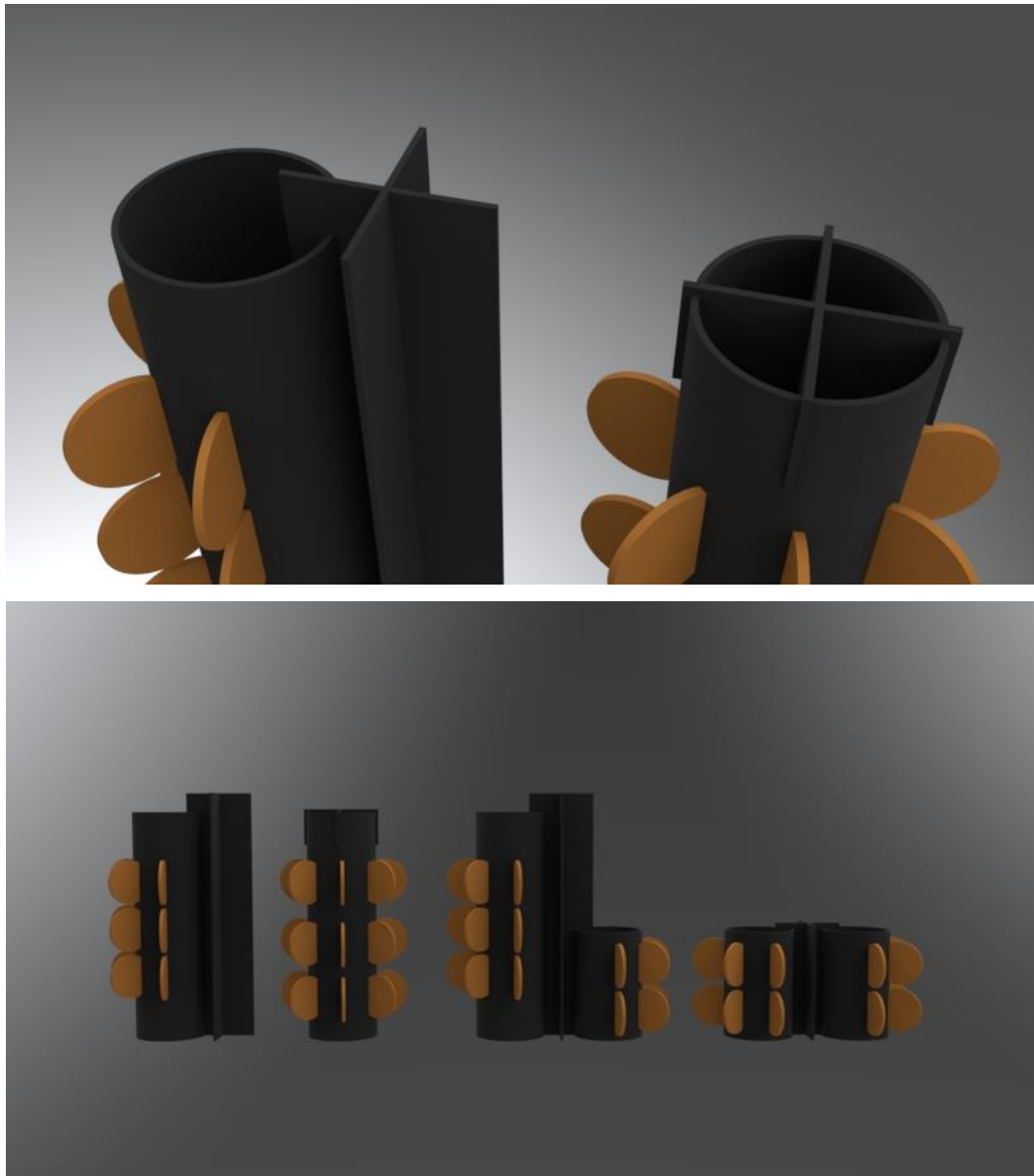
Kolekce RON se skládá z:

Vázy R, která je tvořena z většího válce a křížení²⁶. Půlkruhy jsou z dubového dřeva, jak čistého bez nátěru, tak z mořeného, které se takto upravené nejčastěji používalo v období kubismu a rondokubismu.

Váza O je spojením velkého válce a menšího, taktéž pomocí křížení, které lze použít do válce větších rozměrů. Zde jsem zvolila olivové dřevo pro jeho zajímavou kresbu.

Váza N je tvořena z dvou malých válců spojených křížením. Válce jsou doplněny o půlkruhy z ořechového dřeva.

²⁶ Pozn. Těla váz a křížení jsou opatřena kovářskou černou barvou.

Obr. 35-36, vizualizace finálního návrhu (archiv autora)

5.3. Charakteristika využitých materiálů

Hlavními použitými materiály jsou dřevo a kov, které jsou přirozené pro kubismus a rondokubismus, i když kov byl tak častý jako dřevo.

Pro těla váz a křížení jsem jako materiál zvolila ocel, která patří mezi magnetické kovy. Pro výrobu jsem zvolila trubky z ocelové konstrukční oceli, která je určena pro všeobecné účely.

Co se týče barevnosti váz, nemusí se nutně jednat o kovářskou černou, ale lze použít jiné barvy či ryze čistý kov. Pokud by měl být bez barevného laku či nástřiku, doporučila bych techniku pískování kovu, které zajistí sjednocení povrchu a eliminaci viditelných rýh, které nejsou vždy žádané.

Nejvíce používaným dřevem v období kubismu a rondokubismu bylo dubové dřevo, které je i v současnosti používané pro jeho vlastnosti, jako je pevnost, odolnost, houževnatost a trvanlivost²⁷. V kubistické tvorbě najdeme dubové dřevo nejčastěji mořené. Po aplikaci mořidla dřevo většinou změní svoji barvu, ale také může vyniknout jeho kresba a struktura. Podle počtu vrstev mořidla, lze získat různé odstíny. Při výrobě jsem zvolila lihové mořidlo, které schne zhruba do čtyř hodin narozdíl od jiných typů mořidel, které mohou schnout až dvojnásobně déle. Dubové dřevo je použito na váze R, kdy v první řadě je dřevo čisté bez nátěrů, další řada je opatřena dvěma vrstvami mořidla a poslední nejtmaší má na sobě čtyři vrstvy.

Obr. 37, zkouška odstínů při moření (archiv autora)

²⁷ *Praktická kniha o dřevě*, Rebo Productions CZ, spol. s. r. o., 2006. [par. 17.04.2022] ISBN: 978-80-255-0205-

Obr.38, dubové dřevo (archiv autora)

Pro vázu O jsem zvolila olivové dřevo, které mne zaujalo svoji originální kresbou. Původně pochází ze středomoří a v historii se nejvíce používalo na výrobu lodí. Stromy olivovníku jsou malého vzrůstu, jelikož rostou velmi pomalu a bývají pokroucené. Díky dlouhému růstu má dřevo jedinečnou strukturu, díky které výrobky z olivového dřeva zaujmou.²⁸

Obr. 39, olivové dřevo (archiv autora)

²⁸ CISTEDREVO.CZ *Exotické dřeviny a produkty z nich* [par. 17.04.2022] Dostupné z: <https://www.cistedrevo.cz/druhy-drevin>

Dalším použitým materiálem je ořechové dřevo pro vázu N, které je hledané pro řezbářské a soustružnické využití. Pro svoje zbarvení a kresbu se používá především při výrobě dekorativních dých. Společně s dubovým dřevem se jedná o dvě nejvyhledávanější evropské dřeviny²⁹.

Obr. 40, ořechové dřevo (archiv autora)

Díky jednoduché barevnosti váz by bylo dále možné využít i mnoho dalších zajímavých dřevin, jako např: třešeň, švestka, jasan, padouk (charakteristické červenou barvou)³⁰.

K tomu, aby půlkruhy držely na ocelových válcích, jsem použila neodymové magnety. Jedná se o nejsilnější permanentní magnet na světě, který je směsí neodymu, železa a boru. Snadno korodují, a proto je výrobci opatřují třemi vrstvami – niklem, mědí a opět niklem³¹.

²⁹ UNIS-N.CZ *Krása a vlastnosti dřeva* [par. 17.04.2022] Dostupné z: <https://unis-n.cz/o-nabytku/krasa-a-vlastnost-i-dreva/>

³⁰ EXOTICKE-DREVO.COM *Exotické dřevo – přehled dřevin* [par.17.04.2022] Dostupné z: <http://www.exoticke-drevo.com/exoticke-dreviny.html>

³¹ UNIMAGNET.CZ *Neodymové magnety – nejsilnější magnety světa. Využijte je doma i v podnikání*, 2016. [cit.17.04.2022] Dostupné z: <https://www.unimagnet.cz/clanek/67/neodymove-magnety-nejsilnejsi-magnety-sveta-vyuzijte-je-doma-i-v-podnikani/>

5.4. VÝROBA

5.4.1 Kovové válce a křížení

Jak jsem již zmiňovala, zvoleným materiálem pro válce a křížení se stala ocel. Ta byla zvolena především proto, že se jedná o magnetický kov, na který lze následovně přidávat zamýšlené půlkruhy pomocí magnetů.

Válce jsou vyrobeny z již hotové ocelové trubky o průměru 60 mm/stěna 2 mm, kterou bylo potřeba nařezat na požadované rozměry. Po nařezání bylo nutné vytvořit na jedné straně dno, které se k trubce přivařilo pomocí svařování s CO₂ (oxidem uhličitým). Následně se vytvořené sváry začistily bruskou.

Obr. 41-45, proces sváření ocelových válců (od nařezání tyče po sváření a začištění svárů) (archiv autora)

Křížení byla řezána pomocí pásové pily, což přineslo menší nedostatky ve finálním zpracování. Pokud by se jednalo o větší sériovost zvolila bych k výrobě CNC, díky kterému by byly kusy přesné. Kusy jsou svařovány stejnou technikou svařování s CO₂ jako předchozí válce.

Obr. 46-48, proces výroby křížení (archiv autora)

V závěrečné fázi byly segmenty ošetřeny kovářskou černou barvou. Jedná se o nátěr, který kov chrání před korozi.

5.4.2 Dřevěné půlkruhy

Pro dosažení preciznosti a přesnosti dřevěných půlkruhů jsem zvolila variantu CNC obrábění, jehož velkou výhodou je přesnost finálních výrobků.

Po frézování bylo potřeba segmenty lehce dobrousit, jelikož na místech, kde fréza jela napříč vláknem dřeva, byly lehce chlupaté. Zároveň po stranách, které se snižovaly je vidět kresba frézky. U olivového a ořechového dřeva zbývalo vyvrtat potřebné dírky a vsadit neodymové magnety.

Obr.49-51, jednotlivé dřeviny po frézování (zleva: ořech, oliva, dub) (archiv autora)

Obr. 52-54, půlkruhy po začištění (zleva: dub, oliva, ořech) (archiv autora)

Segmenty z dubového dřeva bylo potřeba ještě namořit, jelikož jsou rozděleny do tří řad. První je čisté dřevo bez povrchové úpravy, v druhé řadě je dřevo opatřeno dvěma vrstvami mořidla. Poslední řada je nejtmavší díky čtyřem vrstvám mořidla. Moření bylo zvoleno proto, že se hojně využívalo v období kubismu a rondokubismu.

Obr. 55, mořené půlkruhy z dubového dřeva (archiv autora)

Obr. 56, půlkruhy s magnety (archiv autora)

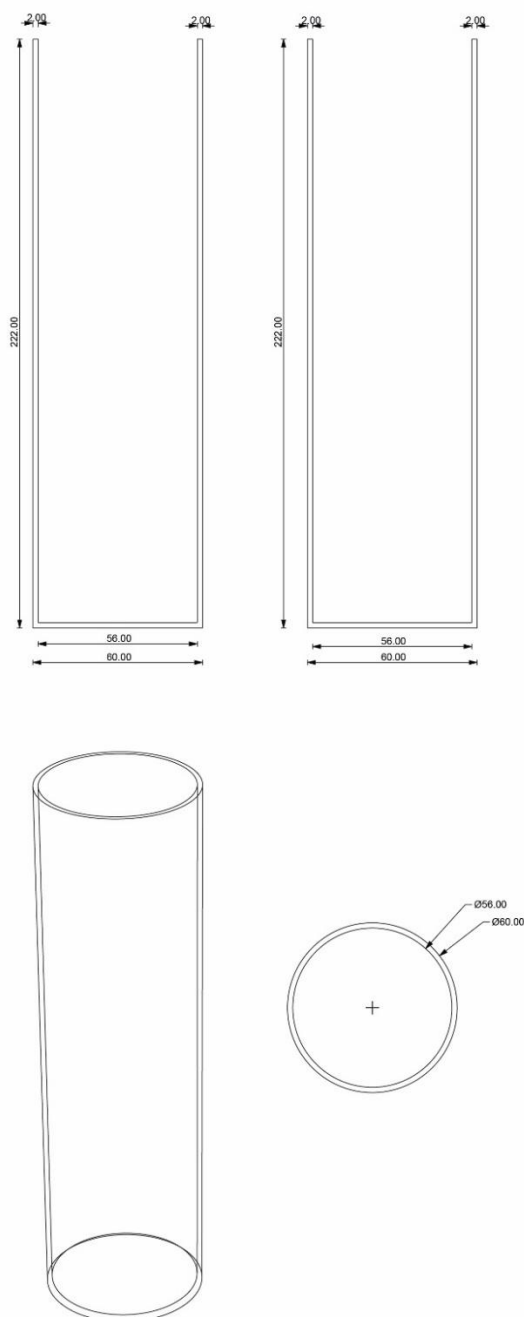
Půlkruhy jsou tenké 4 mm z důvodu, že se jedná o maximální akceptovatelnou velikost, u které se půlkruhy nemusí zaoblovat tak, aby seděly k válcovému tvaru. Pokud by byly silnější, vyžadovalo by se nejen zaoblení dřevěných částí, ale pravděpodobně i magnetů.

5.5. Technické výkresy

V této kapitole uvádím technické plány ke každému segmentu jednotlivých váz. Půlkruhové tvary jsou pro všechny vázy stejné velikosti. Rozměry jsou uvedeny v milimetrech.

Technické parametry pro vázu R:

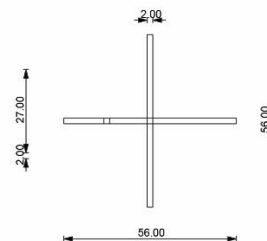
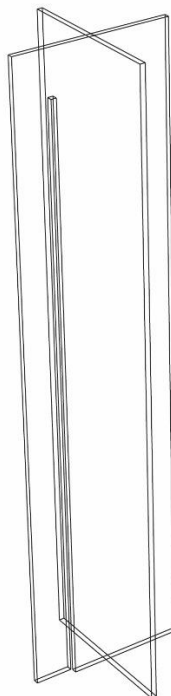
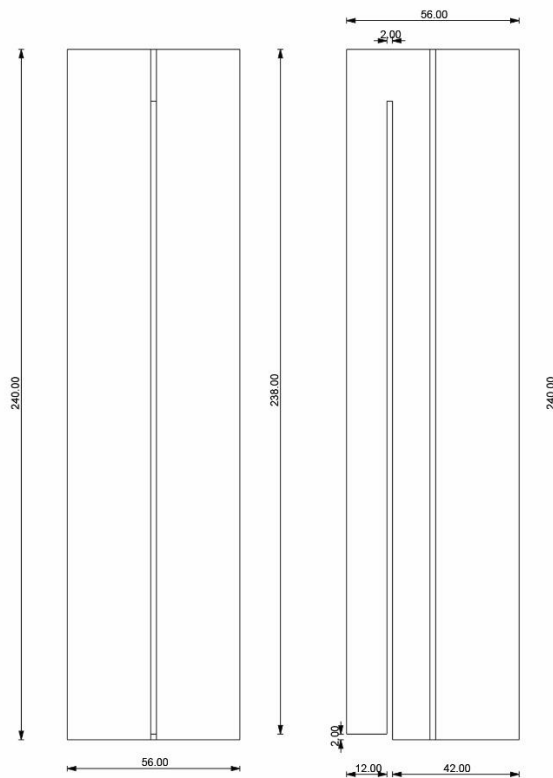
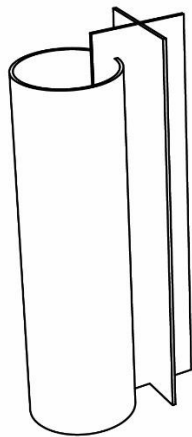
- 1) tělo vázy³²

Obr. 57, technický výkres většího válce pro vázu R (archiv autora)

³² Pozn.: rozměry menších a větších válců jsou vždy stejné. Liší se pouze křížení podle druhu vázy.

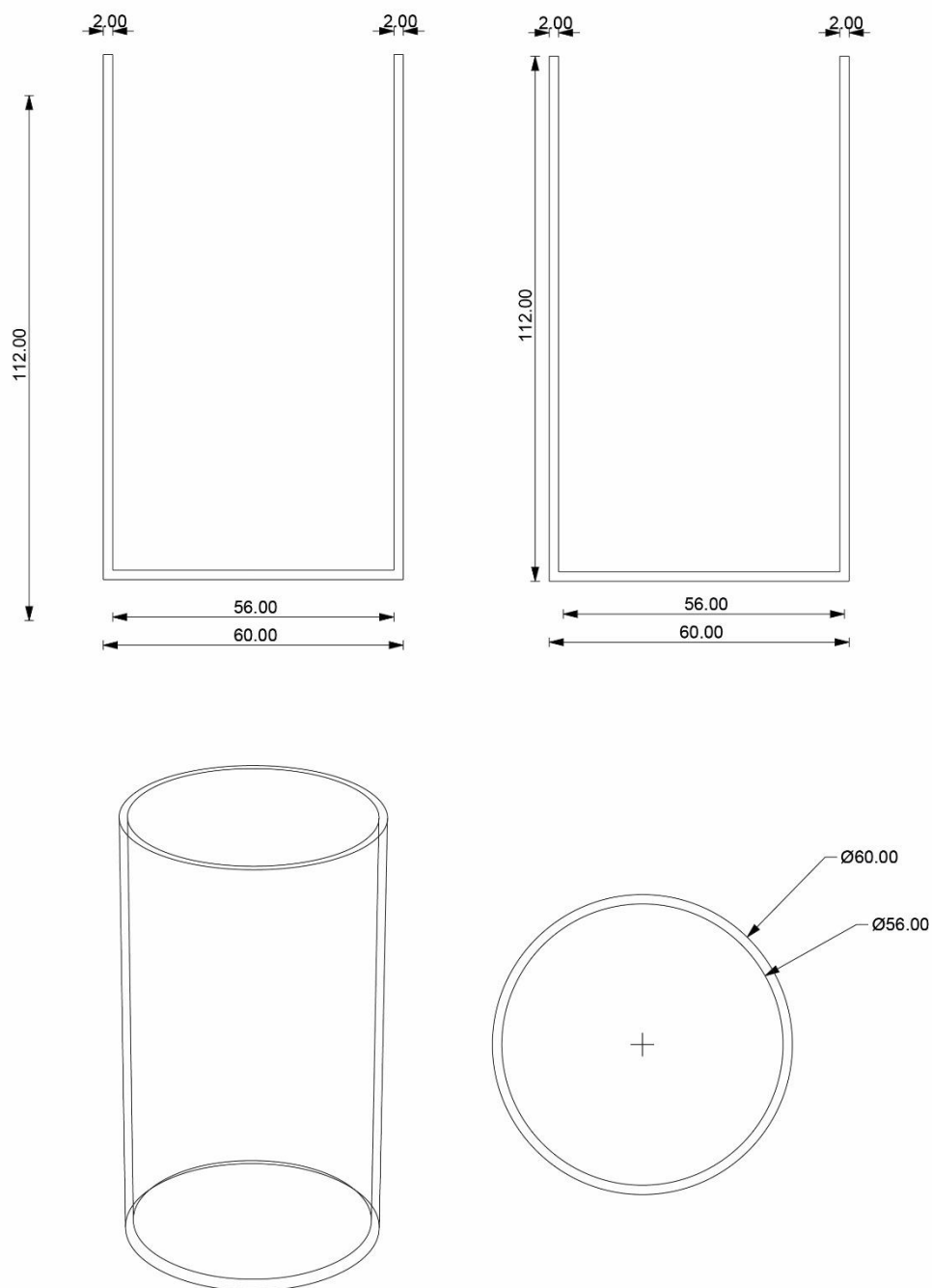
2) křížení

Obr. 58, technický výkres křížení pro vázu R (archiv autora)

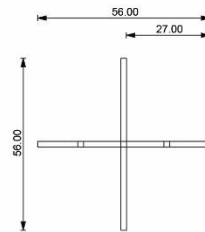
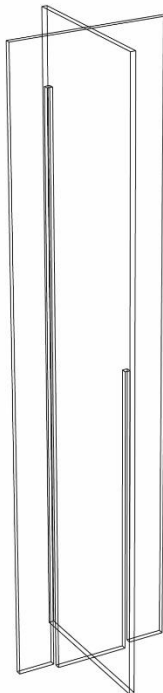
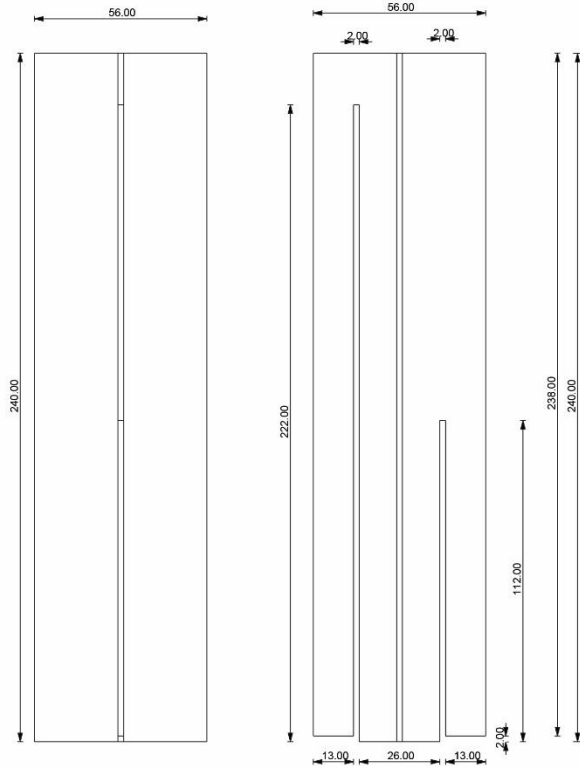
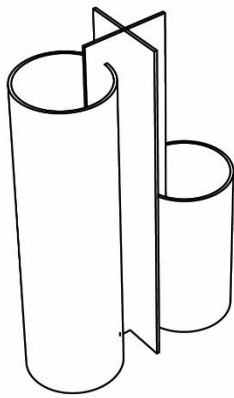
Technické parametry pro vázu O:

1) malý válec

Obr. 59, technický výkres malého válce pro vázu O (archiv autora)

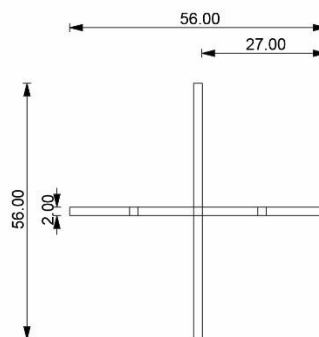
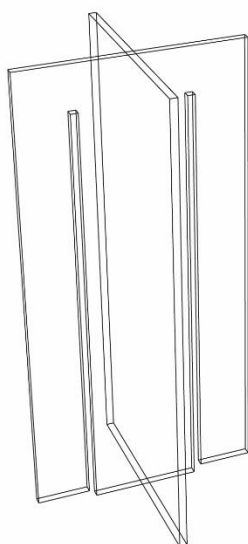
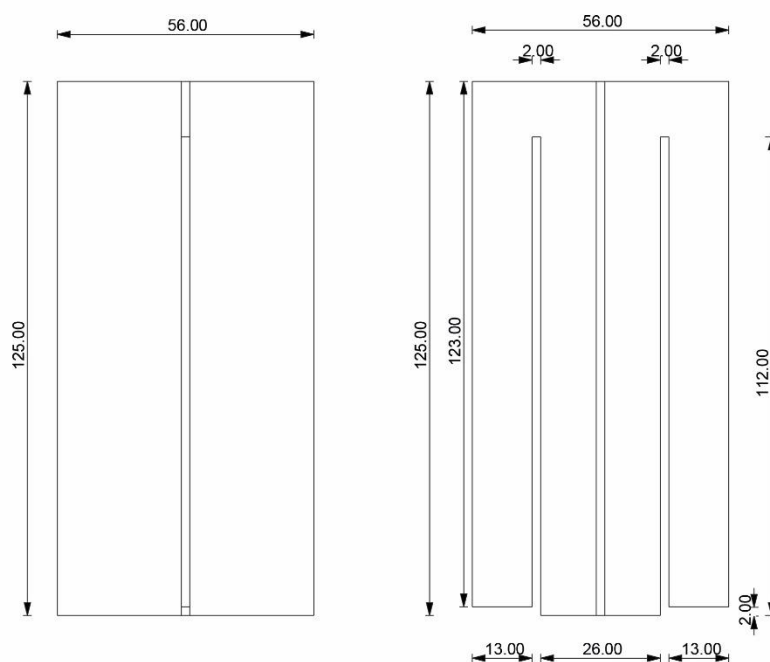
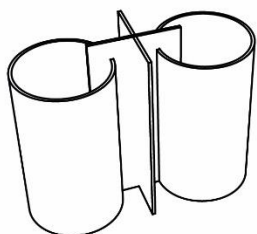
2) křížení

Obr. 60, technický výkres křížení pro vázu O (archiv autora)

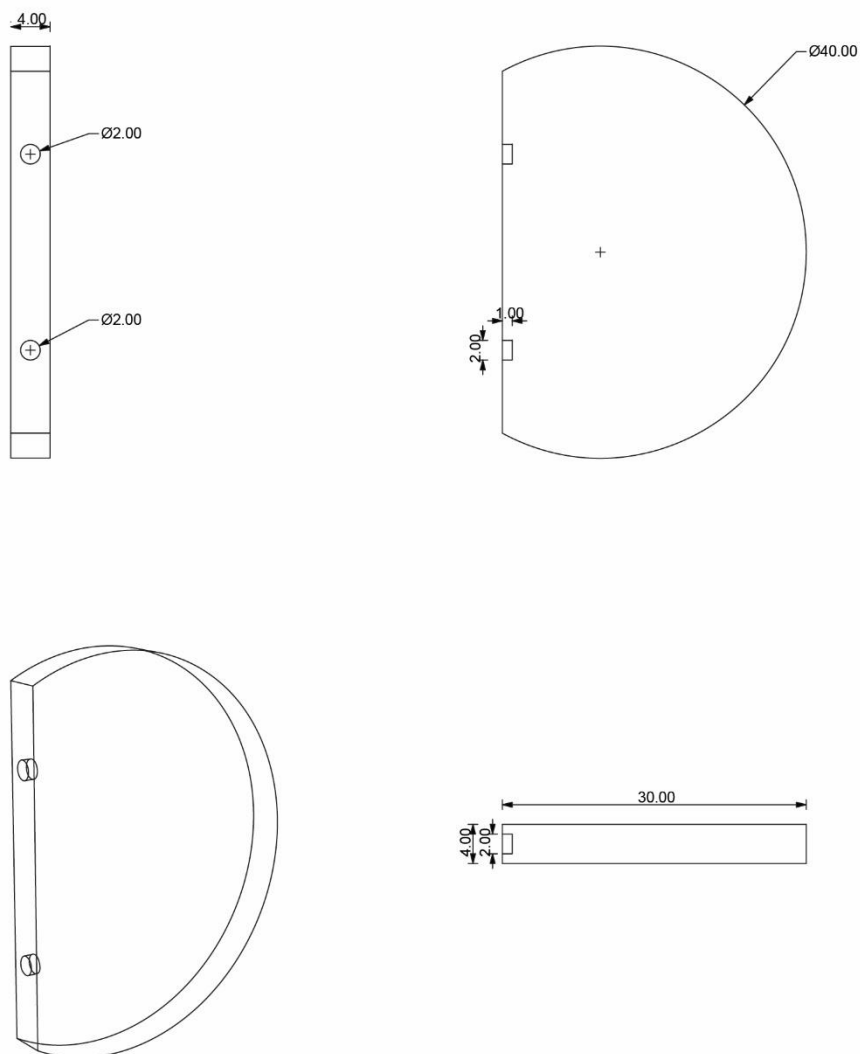
Technické parametry pro vázu N:

1) křížení

Obr. 61, technický výkres křížení pro vázu N (archiv autora)

Technické parametry půlkruhových segmentů:

Obr. 62, technický výkres půlkruhů (archiv autora)

6. PRODUKTOVÉ FOTOGRAFIE

Obr. 63-70, produktové fotografie kolekce RON (archiv autora)

7. ZÁVĚR

7.1. Přínos práce pro daný obor

Vázy jsou ve světě designu velmi specifické odvětví, jako je tomu např. i u svítidel. Není lehké přijít s originálním řešením. Ve snaze parafrázovat umělecký směr jsem spojila půlkruhové formy rondokubismu s využitím dubového a ořechového dřeva z období kubismu, s mojí předešlou autorskou tvorbou, z které jsem částečně vycházela.

Cílová skupina může být velice rozsáhlá. Myslím si, že v každé domácnosti se najde alespoň jedna váza. Například pro člověka, který si nově zařizuje bydlení či hledá něco originálního, ale zároveň účelného, může být kolekce váz RON to, co právě hledá. Kolekce obsahuje 3 typy váz, u kterých je možnost vázy zasadit jednotlivě či dohromady.

Výsledný objekt své bakalářské práce vnímám jako produkt, který může zaujmout oko diváka. Avšak jsem si vědoma, že o převratný přínos do oboru příliš nejde.

8. SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY

8.1. Silné stránky

Jako silnou stránku vnímám to, že se kolekce může dále rozrůstat nejen o použití dalších druhů dřevin, ale i o různorodou barevnost a velikost jednotlivých váz. Co se týče různorodosti dřevin, každý kus sám o sobě je díky kresbě originálem. Při zasazení do čistého a jednoduchého interiéru mohou jednotlivé produkty ohromit a nahradit dekorativní předměty, které jsou bez účelu.

Pokud by se tato kolekce či jednotlivé produkty dále rozvíjely a propagovaly mohla by být originalita každého kusu marketingovou výhodou. Zároveň má kolekce předpoklady pro to být zhotovena ve větším počtu kusů, avšak díky dřevinám si každý produkt zachovává svou originalitu a autentičnost.

8.2. Slabé stránky

Mezi slabší stránky bych zařadila výrobní proces a výsledek kovových křížení, kde jsou menší nedostatky. Při případné další výrobě bych zvolila výrobu pomocí CNC, aby byly segmenty na prosto přesné.

Nejsem si jista, zda to zařadit mezi slabé stránky, ale vázy se mohou zdát příliš malé, avšak pokud by se kolekce rozvíjela dále, byla by možnost využití různých velikostí.

Dále jsem si vědoma toho, že vázy jsou velmi rozšířeným produktem, a proto je velice těžké přijít s něčím originálním. Ale myslím si, že svého uživatele by si našly a zaujaly by určitou škálu lidí.

9. RESUMÉ

My bachelor thesis is based on a topic Art in Design. I have chosen cubism and rondocubism as art movements I would like to paraphrase and develop in my own way.

In an effort to paraphrase art movements, I combined semicircular forms of rondocubism with the use of oak and walnut wood from the Cubist period, with my previous author's work.

The outcome of my bachelor thesis is a collection of vases named RON. The base of the vases is made of steel and is painted with blacksmith paint, which protects against corrosion. The component vases are accompanied by semicircular segments of different woody plants. Vase R is combined with oak wood, which is clean without paint, but also is stained. For vase O I chose olive wood, which is interesting for its original structure. And for vase N is walnut wood.

The collection can grow not only by the use of other wood species, but also by different colors and sizes of individual vases. Each piece is original due to structure of woods. Products can amaze in a clean and simple interior and replace decorative items that are purposeless.

10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. KARASOVÁ, D. *Geneze designu nábytku*, vyd. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Arbor vitae, 2012, ISBN: 978-80-7101-103-3
2. Český kubismus 1901-1923, i3 CZ & Modernista, 2006, ISBN: 80-239-6658-8
3. KOLESÁR, Z. *Kapitoly z dějin designu*, 1. vyd. Praha: VŠUP, 2009, ISBN: 978-80-86863-28-3
4. KONBLOCH, I., VONDRÁČEK, R. *Design v českých zemích 1900-2000*, instituce moderního designu, vyd. Academia, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, 2016, ISBN: 978-80-7101-157-6
5. Praktická kniha o dřevě, Rebo Productions CZ, spol. s r. o., 2006, ISBN: 978-80-255-0205-1
6. FRONEK, J. (ed.) *Artěl: umění pro všední den 1908-1935*, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Arbor Vitae, 2009, ISBN: 978-80-7101-081-4
7. *Vlastislav HOFMAN (1884-1964) Pocta invenci*, Galerie výtvarného umění v Ostravě, 2017, ISBN: 978-80-87405-42-0
8. KLUSOVÁ, K. *Kubistická reflexe (keramický nápojový soubor)*, Olomouc, 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy. Vedoucí práce Mrg. Jana Bébarová
9. HODGEOVÁ, S. *Stručný příběh umění*, Grada Publishing, a.s., 2017, ISBN: 978-80-271-0685-1

b) Internetové zdroje

1. MOTTÝL, I. *Ostravské krematorium, kubismus i Dostojevskij aneb Pocta Vlastislavu Hofmanovi v Domě umění*, 2017. Dostupné z: <https://www.ostravan.cz/43274/ostravske-krematorium-kubismus-i-dostojevskij-aneb-pocta-vlastislavu-hofmanovi-v-dome-umeni/>
2. ŠKRANC, P. *Pojem „rondokubismus“ - 1.díl*, 2003. Dostupné z: <https://www.earch.cz/architektura/clanek/pojem-rondokubismus-1dil>
3. MATTAS HORÁČKOVÁ, J. *Život podle pravítka*, 2016. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/zivot-podle-pravitka>
4. JAROŠ, J. *Rondokubismus*. Dostupné z: <http://vygosh.cz/de-rondokub.html>

5. CISTEDREVO.CZ *Exotické dřeviny a produkty z nich*. Dostupné z: <https://www.cistedrevo.cz/druhy-drevin>
6. UNIS-N.CZ *Krása a vlastnosti dřeva*. Dostupné z: <https://unis-n.cz/o-nabytku/krasa-a-vlastnost-i-dreva/>
7. EXOTICKE-DREVO.COM *Exotické dřevo – přehled dřevin*. Dostupné z: <http://www.exoticke-drevo.com/exoticke-dreviny.html>
8. UNIMAGNET.CZ Neodymové magnety – nejsilnější magnety světa. Využijte je doma i v podnikání, 2016. Dostupné z: <https://www.unimagnet.cz/clanek/67/neodymove-magnety-nejsilnejsi-magnety-sveta-vyuzijte-je-doma-i-v-podnikani/>
9. LUKEŠ, Z. *Architekt Emil Králíček*, 2005. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/architekt-emil-kralicek>

11. SEZNAM PŘÍLOH

Obr. 1-3 - klauzurní práce na téma Pádlo, 2020 (archiv autora)

Obr. 4-6 - semestrální práce na téma Salátovky, 2020 (archiv autora)

Obr. 7-10 - klauzurní práce na téma Tajemství – lampa, 2021 (archiv autora)

Obr. 11-13 - Král, Čert a Kašpar na téma Současná tradice, 2022 (archiv autora)

Obr. 14-15 - Josef Gočár – Čtyřramenný lustr ze souboru pro Otto Bolešku, 1913 (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

Obr. 16 - Pavel Janák – Dóza Krystal, 1911 (<https://www.modernista.cz/wp-content/uploads/2018/10/krystal-600x600-1366x0-c-default.jpg>) – 12. 4. 2022

Obr. 17 - Vlastislav Hofman, hřbitovní lampička, 1913-1914, kov, sklo, 38x17x17 cm (https://www.ostravan.cz/files/2017/09/10_Hrbitovn_lampicka-1913%E2%80%931914-kovsklo38-x-17-x-17-cmsoukroma_sbirkafoto_Ondrej_Nemec-359x535.jpg) – 12. 4. 2022

Obr. 18 - Vlastislav Hofman, židle ze souboru nábytku pro sochaře Josefa Mařatku, 1911-1912 (https://www.modernista-eshop.cz/data/article/images/31/hofman_chair-221x293.jpg) – 12. 4. 2022

Obr. 19- Josef Rosipal – Souprava na likér, kolem 1913 (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

Obr. 20 - Josef Rosipal – Poháry na šampaňské, 1914 (archiv autora – expozice Český kubismus v Praze)

Obr. 21 - Pavel Janák – servírovací stůl, 1919, jasan (https://www.hnn.cz/_gallery_CZ/2004-s/14.gif) – 13. 4. 2022

Obr. 22 - Josef Gočár – křeslo, 1922 ořechová dýha, jasan (https://www.hnn.cz/_gallery_CZ/2004-s/12.gif) – 13. 4. 2022

Obr. 23 - Josef Gočár - 1922-24, tmavý mořený dub, světlý javor, kůže (<https://www.czech100.com/images/11.jpg>) – 13. 4. 2022

Obr. 24-25 - Pavel Janák, Josef Záš, palác Adria (1922-1924), archiv autora

Obr. 26 - návrh stolní lampy parafrázující kubistickou lucernu od Emila Králíčka (archiv autora)

Obr. 27 - Emil Králíček – kubistická lucerna na Jungmannově náměstí v Praze, 1912 (archiv autora)

Obr. 28 - návrh stolní lampy parafrázující tvorbu Emila Králíčka (archiv autora)

Obr. 29 - tvorba Emila Králíčka, místo neznámé (<https://www.czechdesign.cz/files/architekt-emil-kralicek-3.jpg>) – 12. 4. 2022

Obr. 30 - Kašpar, klauzura zimní semestr 2022 (archiv autora)

Obr. 31 - rondokubistický příborník (<https://i.pinimg.com/564x/b3/5e/40/b35e40a09d331e51e8a88c62dd72d671.jpg>) – 13. 04. 2022

Obr. 32-33 - vizualizace jednoho z návrhů rondokubistických váz (archiv autora)

Obr. 34 - vizualizace návrhu (archiv autora)

Obr. 35-36 - vizualizace finálního návrhu (archiv autora)

Obr. 37 - zkouška odstínů při moření (archiv autora)

Obr. 38-40 – ukázka dřevin: dubové, olivové a ořechové dřevo (archiv autora)

Obr. 41-45 - proces sváření ocelových válců (od nařezání tyče po sváření a začištění svárů)
(archiv autora)

Obr. 46-48 - proces výroby křížení (archiv autora)

Obr. 49-51 - jednotlivé dřeviny po frézování (z leva: ořech, oliva, dub) (archiv autora)

Obr. 52-54 - půlkruhy po začištění (z leva: dub, oliva, ořech) (archiv autora)

Obr. 55 - mořené půlkruhy z dubového dřeva (archiv autora)

Obr. 56 - půlkruhy s magnety (archiv autora)

Obr. 57-62 - technické výkresy (archiv autora)

Obr. 63-70 - produktové fotografie kolekce RON (archiv autora)